

II

(Sagatavošanas dokumenti)

EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJA

419. PLENĀRAJĀ SESIJĀ, KAS NOTIKA 2005. GADA 13. JŪLIJĀ

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par tēmu Priekšlikums par Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu, ar ko groza Padomes direktīvu 77/91/EEK attiecībā uz akciju sabiedrību veidošanu un to kapitāla saglabāšanu un mainīšanu

KOM(2004) 730 galīgā red. — 2004/0256 (COD)

(2005/C 294/01)

Padome saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 44. panta 1. punktu 2005. gada 13. janvārī nolēma apspriesties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par priekšlikumu par Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu, ar ko groza Padomes direktīvu 77/91/EEK attiecībā uz akciju sabiedrību veidošanu un to kapitāla saglabāšanu un mainīšanu

Vienotā tirgus, ražošanas un patēriņa specializētā nodaļa, kas bija atbildīga par Komitejas dokumenta sagatavošanu, pieņēma savu atzinumu 2005. gada 23. jūnijā. Ziņotājs bija **Burani** kgs.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 419. plenārajā sesijā, kas notika 2005. gada 13. jūlijā, vienbalsīgi ir pieņēmusi šādu atzinumu.

Preambula

— uz akciju emisiju saistībā ar ieguldījumu, kas nav nauda, attiecas prasība par izvērtēšanu, ko veic viens vai vairāki neatkarīgi eksperti;

1. Vispārīga informācija

1.1 Iekšējā tirgus noteikumu vienkāršošanas (SLIM) kontekstā darba grupa uzņēmējdarbības tiesībās 1999. gada septembrī izdeva ziņojumu par Pirmās un Otrās uzņēmējdarbības tiesību direktīvas vienkāršošanu. Savā ziņojumā "Par moderniem reglamentējošiem noteikumiem uzņēmējdarbības tiesībās Eiropā" (2002. gada novembrī) Augsta līmeņa uzņēmējdarbības tiesību ekspertu grupa norādīja, ka vairumu SLIM grupas priekšlikumu ir vērts iestrādāt direktīvā.

1.2 Ar izskatāmo direktīvas projektu ir paredzēts vienkāršot noteiktus aspektus Otrajā direktīvā, ar ko pašlaik ir izvirzītas šādas prasības:

— akcijas nevar emitēt par cenu, kas ir zemāka par to nominālvērtību, vai, ja nominālvērtība nav noteikta, — to uzskaites vērtību. Šāds aizliegums attiecas ne vien uz sākotnējo akciju emisiju saistībā ar sabiedrības dibināšanu, bet uz visām akciju emisijām bez izņēmuma. Tas nenozīmē, ka turpmākās akciju emisijas nevar tikt veiktas par nominālvērtību vai uzskaites vērtību, kas ir zemāka nekā iepriekšējā emisijā, ja vien cena, par kādu tiek emitētas jaunās akcijas, atbilst iepriekš minētajam nosacījumam;

— īpašumtiesību racionalizāciju sabiedrības pamatkapitālā, ja tas vispār ir iespējams, principā nosaka statūtos paredzētais iepriekšējais pilnvarojums, dibināšanas dokumenti un/vai pilnsapulce;

— lai sabiedrība varētu iegūt pati savas akcijas, nepieciešams pilnsapulces apstiprinājums tikai attiecībā uz noteiktu laikposmu un tikai noteiktu sabiedrības kapitāla daļu;

— sabiedrības finansiālā palīdzība, lai trešās puses iegūtu tās akcijas, ir iespējama vienīgi stingri noteiktos gadījumos un tikai ierobežotā apjomā;

— pirmpirkuma tiesību izslēgšana kapitāla palielināšanā ar skaidras naudas ieguldījumu ir atkarīga no pilnsapulces apstiprinājuma, un šādā gadījumā ir nepieciešams sabiedrības administratīvās vai pārvaldes struktūrvienības rakstisks ziņojums;

— attiecībā uz kapitāla samazināšanu, dalībvalstu kompetencē ir noteikt kārtību, kā īstenot kreditoru tiesības saņemt pienācīgu nodrošinājumu.

2. Direktīvas projekta saturs

2.1 Direktīvas projekts pamatojas uz apsvērumu, ka Otrās direktīvas vienkāršošana būtiski sekmētu uzņēmējdarbības efektivitāti un konkurētspēju, nemazinot akcionāriem un kreditoriem paredzēto aizsardzību.

2.2 Ņemot vērā iepriekš minēto, direktīvas projektā paredzētās normas ir tieši vai netieši vērstas uz:

- to, lai uzņēmēj sabiedrībām būtu iespēja piesaistīt savam kapitālam tādus ieguldījumus, kas nav nauda, nepieprasot speciālu ekspertu vērtējumu, ar nosacījumu, ka pret to nav pretenziju;
- to, lai uzņēmēj sabiedrības varētu iegūt savas pašu akcijas līdz sabiedrības sadalāmo rezervju robežai;
- iespēju sabiedrībām piešķirt finansiālu palīdzību saistībā ar viņu akciju iegūšanu, ko veic trešās puses, līdz sabiedrības sadalāmo rezervju robežai;
- iespēju sabiedrībām ar attiecīgiem nosacījumiem, palielināt savu kapitālu, nepiemērojot prasības attiecībā uz ziņošanu saistībā ar akcionāru pirkumu tiesību ierobežošanu vai anulēšanu;
- iespējas nodrošināšanu kreditoriem tiesvedības vai administratīvā procesa kārtībā vērsties ar saviem prasījumiem;
- to, lai tiem akcionāriem, kam pieder lielākā daļa (90 %) akciju sabiedrības kapitāla, būtu tiesības iegūt atlikušās akcijas.

2.3 Lai novērstu tirgus izkropļojumus, dalībvalstīm šīs direktīvas piemērošanā ir jāņem vērā Direktīvu 2003/6/EK un 2004/72/EK noteikumi attiecībā uz vispārpieņemto tirgus praksi un pasākumu kompleksu pārredzamības nodrošināšanai attiecībā uz pārvaldes institūcijām.

3. Vispārīgas piezīmes

3.1 Komiteja atbalsta direktīvas projektā ietvertos mērķus un, kopumā, līdzekļus, ar kuriem Komisija plāno minētos mērķus sasniegt. Tomēr ir jāievēro atšķirība starp *faktisku vienkāršošanu*, kas nemaina esošo noteikumu interpretāciju vai piemērošanas jomu, un *modificējošu vienkāršošanu*, kas, atceļot noteiktas procedūras, kuras sākotnēji bija paredzētas trešo pušu, tirgus vai pašu uzņēmēj sabiedrību aizsardzībai, var radīt kā būtiskas, tā arī sekundāras izmaiņas iepriekšējās direktīvās paredzētajos aizsardzības mehānismos.

3.2 Modificējošā vienkāršošana pati par sevi nav nekas slikts, ja tā parāda savu lietderību normatīvo aktu pielāgošanā reālajam stāvoklim tirgū un uzņēmējdarbības vidē. To īstenojot, Komisija tomēr nevar pārsniegt savu uzdevumu, kas nozīmē

nevis modernizēt, bet gan vienkāršot spēkā esošos tiesību aktus. Citiem vārdiem, vienkāršošana ir pieņemama tad, ja tā acīmredzami palīdz vienkāršot uzņēmējdarbības pārvaldi, veicinot uzņēmēj sabiedrību konkurētspēju un samazinot izmaksas; tā nav pieņemama, ja tā samazina trešo pušu, īpaši mazākuma akcionāru vai kreditoru tiesības. Komiteja vērs Parlamēnta un Padomes uzmanību uz minēto aspektu, kas ir ļoti svarīgs, lai sabiedrībā neradītu iespaidu, ka vienkāršošanas process tiek izmantots pavisam citu, ar vienkāršošanu nesaistītu mērķu sasniegšanai. Tieši šāda ir EESK paredzētā ieguldījuma virzība, izsakot piezīmes vienīgi par tiem aspektiem, kam jāpievērš uzmanība, ar to saprotot, ka šeit neminētie aspekti ir guvuši Komitejas atbalstu.

4. Īpašas piezīmes

4.1 Direktīvas **10.a panta 1. punktā** ir noteikts, ka dalībvalstis var nepiemērot Direktīvas 77/91/EEK 10. panta 1., 2. un 3. punktā ietvertās aizsargnormas attiecībā uz jauniem ieguldījumiem, kas nav naudas ieguldījumi: praksē — tad, ja ieguldījums sastāv no kotētiem vērtspapīriem. Šādā gadījumā eksperta apliecinājumu var aizstāt ar novērtējumu, ko veic, pamatojoties uz vidējo svērtu cenu iepriekšējo triju mēnešu laikā.

4.1.1 Komiteja atbalsta iepriekš minēto, vienlaikus atzīmējot, ka aprēķins, pamatojoties uz vidējo svērtu cenu iepriekšējo triju mēnešu laikā, balstās uz agrākajām vērtībām, kurās netiek atspoguļotas nākotnes perspektīvas; cenas var pieaugt, taču tās var arī pazemināties. Minētais noteikums jāpaplašina, lai vidējo svērtu cenu varētu traktēt kā *maksimumu*, dodot lēmēj institūcijām iespēju piemērot atšķirīgu vērtību, norādot tās pamatojumu.

4.1.2 Ar 1. punktu piešķirtos atvieglojumus vajadzētu ieviest visā ES. Ja tos atstāj dalībvalstu kompetencē, pastāv risks, ka vēlamais ierobežojumu atcelšanas efekts dažās valstīs izpaliek.

4.2 **Saskaņā ar 10.a panta 2. punktu** dalībvalstis var arī nepiemērot iepriekš minētos aizsargnoteikumus gadījumos, kad jauni kapitāla ieguldījumi netiek veikti kotējamu vērtspapīru formā (nekotējami vērtspapīri, nekustamais īpašums u.c.). Šādos gadījumos vērtējums tomēr jāveic neatkarīgam ekspertam, kuram ir "atbilstoša izglītība un pieredze" attiecīgajā jomā.

4.2.1 Pēc Komitejas domām a) apakšpunkts, kas skar ekspertus, ir jāsvīturo, jo jēdzieni "atbilstoša izglītība un pieredze" ir pārāk nekonkrēti. Direktīvas mērķa sasniegšanai ir pietiekami, ja runa ir par atzītu, neatkarīgu ekspertu.

4.2.1.1 2 b) punktā saistībā ar laika periodu aktīvu novērtēšanai, 3 mēnešu termiņš būtu jāpagarina līdz vismaz 6 mēnešiem.

4.2.2 Otrā piezīme attiecas uz tā paša panta c) apakšpunktu, kurā paredzēts, ka ekspertam novērtēšana jāveic "saskaņā ar dalībvalstī vispārpieņemtiem vērtēšanas standartiem un principiem". EESK ierosina skaidri norādīt vērtēšanas noteikumus, kuri ir atzīti saskaņā ar likumu vai citiem normatīvajiem aktiem.

4.2.3 3. punktā ir paredzēta iespēja nepielietot novērtēšanas noteikumus, ja aktīvi ir ieguldīti kā atlīdzība bezskaidrā naudā, kuru vērtību veido iepriekšējā gada konti. Ir jāpaskaidro jēdziens "individuālie aktīvi". Nav skaidrs vai ir runa par bilances vērtību.

4.3 Direktīvas **10.b panta 2. punktā** ir paredzēts, ka "katra dalībvalsts nozīmē **neatkarīgu administratīvu vai tiesu iestādi**, kas atbild par tādu ieguldījumu, kas nav nauda, likumības pārbaudi". Tikai attiecībā uz redakcionālo formulējumu EESK vēlas atzīmēt, ka tiesu iestāde *jebkurā gadījumā* ir neatkarīga, un ierosina attiecīgi nedaudz mainīt teksta redakciju. Vēl būtiskāk ir tas, ka direktīvas tekstā šādas iestādes ir minētas vairākkārt, katrreiz ar norādi uz citādām funkcijām, taču nekur nav precīzi definētas to funkcijas vai uzdevumu uzskaitījums.

4.3.1 Katrai dalībvalstij ir administratīvas un tiesu iestādes ar notariālām, atļauju piešķiršanas vai regulējošām funkcijām, un būtu pienācis laiks skaidrības labad attiecībā uz dalībvalstīm noteikt vienotu institūciju (kā "vienas pieturas aģentūra" saskaņā ar "pakalpojumu" direktīvu), kuras kompetencē būtu uzņēmējdarbības regulēšana un kontrole. Tas būtu reāls solis uz priekšu ne vien vienkāršošanas, bet arī, pirmām kārtām, vienotā tirgus izveides virzienā.

4.4 Direktīvas **19. panta 1. punktā** ir paredzēts, ka valstīs, kurās sabiedrībām ir atļauts iegādāties savas pašu akcijas, atļauju piešķir kopsapulce *uz laika posmu, kurš nav ilgāks par pieciem gadiem*. EESK uzskata, ka minētais termiņš ir pārāk ilgs. Tirgus un uzņēmējdarbības stāvoklis var radikāli mainīties, liekot lēmēj institūcijām pārskatīt savus lēmumus. Akciju pirkšanas orderi parasti nav spēkā piecus gadus. Piesardzības apsvērumu labad un, lai dotu lielāku rīcības brīvību akcionāru pilnsapulcei, būtu vēlams iepriekš minēto termiņu samazināt līdz diviem gadiem, pieļaujot iespēju pagarināt to uz gadu vai uz diviem gadiem.

4.4.1 23. panta 1. punktā vajadzētu svītrot piezīmi "pēc administratīvas vai pārvaldes iestādes iniciatīvas". Jēdziens ir pārāk neskaidrs un tas noteikti domāts tikai kā piemērs. Otrajā rindkopā minētais piecu gadu termiņš skaidrās naudas plūsmas analīzei ir pārāk garš, un to vajadzētu saīsināt uz 2 gadiem.

4.5 Direktīvas **23.a pantā** ir noteiktas akcionāru tiesības apstrīdēt pilnsapulces atļauju attiecībā uz ieguldījumiem, kas nav nauda, vērsoties attiecīgajās tiesu vai administratīvajās iestādēs ar lūgumu lemt par darījuma tiesiskumu. EESK norāda, ka akcionāru pilnsapulces lēmumiem ir juridisks spēks, un iestādēm, kurām ir tikai administratīvas pilnvaras, būtu problemātiski šādus lēmumus atcelt vai grozīt. Tādēļ vēl jo vairāk ir nepieciešams definēt atbildīgo iestāžu kompetenci (skat.

iepriekš 4.3. punktu) un izveidot vienas pieturas aģentūru, kurā būtu iekļautas tiesvedības funkcijas (administratīvā tiesa).

4.6 Direktīvas **29. pants** ir papildināts ar punktu, ar ko administratīvās un pārvaldes institūcijas atbrīvo no pienākuma iesniegt rakstisku ziņojumu par pirmpirkuma tiesību ierobežošanu vai anulēšanu kapitāla palielināšanas gadījumā. EESK nesaskata loģiku minētajā noteikumā, kas ir pretrunā pārredzamības principam un arī neievieš kaut cik nozīmīgus procedūru vienkāršojumus. Jāatzīmē arī, ka akcionāri var "pieprasīt administratīvai vai pārvaldes institūcijai norādīt pirmpirkuma tiesību ierobežošanas vai atcelšanas iemeslus." Tomēr nav normu attiecībā uz atteikumu sniegt informāciju un gadījumiem, kad akcionāriem ir pretenzijas par saņemto informāciju. Par atskaites punktu jānosaka uzņēmējdarbības tiesību vispārējie principi: pilnsapulcei pieder suverēnā vara attiecībā uz uzņēmējdarbības institūcijām deleģēto pilnvarojumu, un tai vienmēr visos gadījumos ir tiesības būt informētai par paveikto un saņemt atskaiti par katru budžeta posteni, kas attiecas gan uz ieņēmumiem, gan izdevumiem. Tādēļ EESK ierosina svītrot iepriekš minēto jauno punktu.

4.7 Direktīvas **39.a pantā** nav paredzēts ieviest vienkāršojumus kā tādus, bet tajā tiek mēģināts kodificēt (sasaucoties ar pārņemšanas piedāvājumu direktīvas 15. pantu) normu, kura pastāv tikai atsevišķās valstīs: "vairākuma akcionārs" (t.i., tāds, kuram pieder vismaz 90 % no biržas sarakstā iekļautās sabiedrības parakstītā kapitāla) var prasīt "mazākuma akcionāriem" pārdot viņam vai viņai attiecīgās akcijas par "taisnīgu cenu". Dalībvalsts var paaugstināt minēto sliekšni līdz 95 %. Direktīvas projekta preambulā termiņš "vairākuma akcionārs" ir attiecināts arī uz gadījumiem, kad ir vairāki galvenie akcionāri, savukārt no 39.a panta redakcijas izriet, ka ir domāts viens atsevišķs akcionārs. Teksta galīgajā redakcijā minētā neskaidrība ir jānovērš.

4.7.1 Šāda veida norma ir kodificēta iepriekš minētajā pārņemšanas piedāvājumu direktīvā, tomēr šīs direktīvas noteikums ir atšķirīgs: trūkst saistībā ar pārņemšanas piedāvājumiem paredzēto pārredzamības garantiju, tāpat kā tām nepieciešamo nosacījumu. Kaut arī vairākuma akcionāru interesēs varētu būt uzņēmuma 100 % kontroles iegūšana (īpaši tas attiecas uz gadījumiem ar obstruktīvu vai kļūdīgu mazākumu), mazākuma akcionāri šādu jautājumu var uztvert stipri atšķirīgi atkarībā no apstākļiem un konkrētās situācijas. Akcionārs, kam nav ietekmes uz uzņēmējdarbības vadību, varētu būt visai ieinteresēts pārdot savu akciju portfeli par taisnīgu cenu ar nosacījumu, ka tā ir augstāka nekā cena, par kādu viņš vai viņa varētu savas akcijas pārdot vērtspapīru tirgū. Ja akcijas ir ienesīgas vai ja ir sagaidāma to vērtības paaugstināšanās nākotnē, investoram/akcionāram tomēr var būt izdevīgāk tās paturēt. Tādā gadījumā nav skaidrs, kāpēc viņam būtu jāuzliek par pienākumu tās pārdot. Visbeidzot, ievērojot to, ka 10 % akcionāru mazākums parasti nevarētu būt par šķērslī uzņēmuma pārvaldīšanai, jāatzīst arī pilnīga izvēles brīvība, uz ko ir tiesības

ikvienam akcionāram. Tajā pat laikā tomēr būs atsevišķi gadījumi, kad uzņēmuma pārvaldei ir nepieciešama visu akcionāru kontrole: tie ir vienīgie gadījumi, kuros minētais noteikums būtu pamatots, un tikai ar uzraudzības institūciju piekrišanu.

4.8 Direktīvas **39.b pants** (kas konstruēts līdzīgi pārņemšanas piedāvājumu direktīvas 16. pantam) ir iepriekšējā punkta spoguļattēls: mazākuma akcionāri var individuāli vai solidāri prasīt vairākuma akcionāram nopirkt viņu akcijas, arī šajā gadījumā "par taisnīgu cenu". Uz šo punktu ar attiecīgajām izmaiņām piemērojamas iepriekšējā punktā izteiktās piezīmes.

Arī šajā gadījumā varas iestādēm piespiedu pārdošanu vajadzētu apstiprināt tikai tad, ja ir pierādīta tās nepieciešamība, izslēdzot iespēju, ka šāda akciju paketes pārdošana tiek pieprasīta tikai sabiedrības nelabvēlīgu finansiālo perspektīvu dēļ.

4.8.1 Abos iepriekš minētajos gadījumos Komitejas secinājumi izriet no taisnīguma apsvērumiem un vispārējiem tiesību principiem: akcionāru tiesībām izvēlēties ir jābūt pilnībā aizsargātām un tās nedrīkst ierobežot uz tādu apsvērumu pamata, kuri nesaistās ar viņu interesēm, ja vien nav pierādīta nepieciešamība, kas prasa rīkoties citādi.

Briselē, 2005. gada 13. jūlijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

priekšsēdētāja

Anne-Marie SIGMUND

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par Priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, kas groza Padomes Direktīvas 78/660/EEK un 83/349/EEK par noteiktu veidu uzņēmējsabiedrību gada pārskatiem un konsolidētajiem pārskatiem

KOM(2004) 725 galīgā red. — 2004/0250 (COD)

(2005/C 294/02)

Padome saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 44. pantu 2005. gada 3. februārī nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par Priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, kas groza Padomes Direktīvas 78/660/EEK un 83/349/EEK par noteiktu veidu uzņēmējsabiedrību gada pārskatiem un konsolidētajiem pārskatiem

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Vienotā tirgus, ražošanas un patēriņa specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2005. gada 23. jūnijā. (Ziņotājs: BYRNE kgs.)

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 419. plenārsesijā, kas notika 2005. gada 13. un 14. jūlijā (13. jūlija sēdē), vienbalsīgi pieņēma šādu atzinumu.

1. Kopsavilkums.

1.1 Priekšlikums grozīt Padomes grāmatvedības direktīvas ir nākamais solis pēc rīcības plāna pieņemšanas, ko Komisija izdarīja 2003. gada 21. maijā, lai Eiropas Savienības līmenī modernizētu uzņēmējdarbības tiesības un uzlabotu uzņēmumu korporatīvo vadību.

1.2 Priekšlikumu mērķis ir vēl vairāk veicināt uzticamību finanšu pārskatiem un Eiropas uzņēmumu publicētajiem gada pārskatiem, lai akcionāriem un citiem (piemēram, darbiniekiem un piegādātājiem) sniegtu ticamu, pilnīgu un viegli pieejamu informāciju.

1.3 EESK sagatavojsi komentārus par atsevišķiem šī dokumenta punktiem, bet kopumā atbalsta izvirzīto uzdevumu un uzskata, ka tas nepieciešams, lai aizsargātu visas ieinteresētās puses.

2. Informācija par Komisijas priekšlikumu.

2.1 Saskaņā ar priekšlikumu grāmatvedības direktīvas (78/660/EEK un 83/349/EEK) tiek grozītas sekojoši:

- a) tiek noteikta valdes locekļu kolektīvā atbildība, t.i., finanšu pārskatu sagatavošana ir visu valdes locekļu kolektīvā atbildība (pārvaldes, izpildu un uzraudzības struktūru locekļu atbildība),
- b) uzlabot iesaistīto pušu veikto darījumu pārredzamību, t.i., iekļaujot visus uzņēmējsabiedrības darījumus ar pašas uzņēmējsabiedrības vadītājiem, viņu ģimenes locekļiem vai citām iesaistītajām pusēm, kas netiek veikti saskaņā ar parastajiem komercdarbības nosacījumiem,
- c) uzlabot ārpusbilances darījumu pārredzamību, papildinot pašreizējās grāmatvedības direktīvas prasības tā, lai tās varētu piemērot arī, piemēram, īpašiem nolūkiem dibinātām sabiedrībām ("Special Purpose Entities"),